

6. téma - Svátosti -

na první pohled známé a jednoduché téma

- ve skutečnosti je nauka o svátostech poměrně rozsáhlá: v Katechizmu - 150 stran !

Co je to svátost — všeobecně:

- svátosti jsou účinná znamení milosti ustanovená Kristem a svěřená církvi, kterými se nám uděluje účast na Božské životě
- za viditelnými obřady skrývají Boží dary
- svátosti přinášejí své plody — ovoce v životě lidí, kteří je přijímají

Všechny svátosti mají svůj původ v Kristu (v jeho evangeliu, v jeho životě, smrti a vzkříšení)

Svátosti, které slavíme dnes my, slavili i apoštolové v prvotní církvi (nejsou tedy nějakým výmyslem pozdější doby).

Pán Ježíš nedal však apoštolům přesné podrobné pokyny

proto se nepodstatné prvky slavení svátostí během dějin vyvíjely a měnily (vliv kultury a doby)
právo na tyto změny má jen církevní autorita - základ a podstata svátostí je neměnitelná

Svátosti nejsou závislé na stavu udělovatele,

pokud ten, kdo uděluje svátost (udělovatel = jáhen, biskup, kněz)— všechno koná v souladu s církví je svátost platná. I kdyby byl snad udělovatel ve stavu hříchu, svátost, kterou uděluje je platná a má svoje účinky. Kdo je však ve skutečnosti hoden a je absolutně dokonalý ? Proto i udělovatel přistupuje k udělování svátosti s kajícíostí. Omyl reformátorů (J. Hus, M. Luther) : svátost je prý závislá na stavu udělovatele; některé svátosti úplně zrušili.

Kolik je svátostí : 7

Jak dělíme svátosti:

podle úseků lidského života:

křest — svátost smíření(sv. zpověď) - svátost oltářní — svátost biřmování
- manželství — kněžství — pomazání nemocných

jinak dělíme svátosti na 3 skupiny - toto dělení je v právě použito v katechizmu

1. iniciační svátosti: křest — biřmování — eucharistie (zasvěčující , uvádějí do života z víry)
2. svátosti uzdravení : svátost smíření (sv. zpověď) a svátost nemocných
3. svátosti ke službě a životnímu poslání : manželství — kněžství

Některé svátosti je možné přijmout jenom jednou v životě

protože udělují tzv. charakter — nesmazatelné znamení : - křest - biřmování . kněžství

ostatní lze vícekrát za život (opakované manželství je možné pouze v případě ovdovění — nebo když církev uzná neplatnost předchozího manželství)

Co získáváme skrze svátosti:

- katechismus hovoří o milostech, srozumitelněji řečeno, svátosti nám zjednávají Boží dary, určité duchovní hodnoty, které se mohou a mají projevit i viditelně
- svátosti nás posilují a vedou nás k dobru
- svátosti vždy přinášejí v sobě Boží dary, ale nepůsobí „automaticky“ - vyžaduje se připravenost a spolupráce člověka který je přijímá (disponovanost)
(příklad : nestačí být jenom pokřtěný, ale je třeba snažit se žít jako pokřtěný)

Co bychom měli o každé svátosti vědět:

- co nám přináší (duchovní i viditelné hodnoty)
  - kdy a kde se může udělovat
  - kdo ji může udělovat
  - kdo ji může přijmout (v první řadě musí mít víru a pak zvláštní podmínky jednotlivě
  - co se používá jako viditelné znamení - **materie** (voda, olej, gesto rukou)
  - jakými slovy se uděluje: **forma** (Já tě křtím .... Toto je moje Tělo ...)
-

Kromě svátostí máme ještě **Svátostiny** - ODLIŠIT OD SVÁTOSTÍ !

Svátostiny :

- nejsou ustanovené Kristem, ale zřídila je církev (jen církev může svátostiny měnit , rušit a zavádět)
- jsou to posvátná znamení — která naznačují duchovní účinky
- jedná se o různá žehnání — posvěcování — a obřady
- posvěcují:
  - různé činnosti člověka — cesta — práce
  - různé předměty používané k bohoslužbě: kostel, obraz, socha, kříž, růženec varhany, zvony
  - předměty běžného života: dům, nemocnice, dopravní prostředky, pracoviště
- smyslem je, aby určitá činnost a užívání posvěcených předmětů směřovalo k oslavě Boha a dobru člověka
- samy posvěcené předměty nemají žádnou moc,
ale rozhoduje způsob jak člověk svátostiny používá a jeho víra v Boha

Kdo může udělovat svátostiny - žehnat a světit:

některé jen biskup, jiné kněz nebo jáhen

některá žehnání mohou dělat i sami věřící : např. rodiče žehnají dětem

Pohřeb - zvláštní případ svátostiny

- není to svátost — svátosti se udělují jen živým lidem
- je to obřad spojený s modlitbou za zemřelého rozloučení a zvěstování naděje a útěchy pozůstalým
mše sv. není — při pohřbu nutná
- křesťanský pohřeb po vzoru Krista — do hrobu do země (prach jsi a v prach se navrátíš)
- pohřeb žehem je dovolen — ale nesmi být výrazem odporu proti zvyku pohřbívání do země

/ právo na křesťanský pohřeb má pokřtěný křesťan

/pohřeb je nutno odmítnout veřejným hříšníkům a lidem církevním trestu

/pohřební obřady může vykonat i jáhen a nebo pověřený laik

Svátosti jednotlivě

Křest

- první a nejdůležitější svátost , brána k ostatním svátostem a neopakovatelná svátost

Jak se uděluje: polítm, ponořením

Kdo smí křtít : jáhen, kněz, biskup,

v nouzi a v nebezpečí smrti křtí i laik (dokonce i ten, kdo je nepokřtěný může v nouzi udělit křest tomu, kdo o křest žádá, stačí když základní podmínky a má úmysl)

Čím se křtí : jen vodou ,

Formule : Já tě křtím ve jménu .....

Kdo může být pokřtěn : kdo má víru, odřekne se zlého, / křestní slib /

(děti se křtí jestliže je předpoklad, že je rodiče povedou k víře)

Účinky křtu (co nám tato svátost dává)

- vtiskuje duši nezrušitelné znamení – charakter
- odpuštění dědičného hříchu

- odpuštění dosavadních osobních hříchů (když se uděluje křest dospělému)
- člověk se stává Božím dítětem a dědicem nebeského království
- duchovní dary a ctnosti (víra, naděje a láska) a dary Ducha svatého
- přijetí do církve

Břmování

budeme se zabývat

Svátost oltářní — Eucharistie - svátost Kristovy přítomnosti:

Materie : přírodní víno , chléb (u katolíků nekvašený, pravoslavní kvašený)

Formule : proměňování při mši sv. : Toto je mé tělo ..... Toto je kalich mé krve .....

Udělovatel : mši sv. může sloužit jen kněz, nebo biskup

sv. přijímání může podávat , jáhen, kněz, biskup a laik, který je poučen a má povolení od biskupa

Eucharistie –svátost oltářní

- památka poslední večeře - mše sv.
- sv. přijímání je osobní setkání s Kristem přítomným v této svátosti
- stálá přítomnost Krista ve svátostných způsobách a eucharistická zbožnost
(adorace eucharistické průvody)

Podmínky přijímání : hodinový půst, stav bez těžkého hříchu

nemohou přijímat rozvedení a civilně oddaní („lidé kteří neměli církevní svatbu“)

Katolická nauka jasně hovoří o skutečné a reálné přítomnosti Krista

(používá teologický termín transsubstanciacie)

(nekatolíciť křesťané chápou Ježíšovu přítomnost symbolicky (např. „ evangelíci“)

proto nemohou přistupovat při mši sv. ke sv. přijímání; jestliže však vyznávají katolickou nauku o svátosti mohou s dovolením biskupa přijímat, katolík nemůže přijímat v jiné církvi s výjimkou pravoslavných)

Svátost smíření - sv. zpověď

všichni máme zkušenosti není třeba ji rozvádět , jen si připomeňme

ustanovena Kristem, posláni apoštolů (Jan 20, 30)

- nutnost, pokud máme na svědomí těžký hřích
- povinnost 1x za rok
- doporučená pravidelné přijímání

Svátost nemocných

- biblický odkaz — je v listě sv. ap. Jakuba
- dříve se říkalo „poslední pomazání“ svátost se udělovala jenom těsně před okamžikem smrti a tak stále někde přetrvává strach, že když někdo přijme tuto svátost musí automaticky hned umřít
- dnes už se více uděluje skutečně nemocným, důvodem je vážná nemoc (operace) bez rozdílu věku a nebo vysoké stáří
- svátost uděluje kněz (pochopitelně může i biskup) vkládáním rukou a pomazáním (na čele a na rukou) zvlášť posvěceným olejem; při tom říká :
Skrze toto svaté pomazání ať ti Pán pro své milosrdenství pomůže milostí Ducha Svatého.
Odpověď: Amen Ať tě vysvobodí z hříchů, ať tě zachrání a posilní.Odpověď: Amen.

Svátost manželství

- uděluje duchovní dary a Boží pomoc pro plnění manželského poslání: společný život v lásce, založení rodiny a výchova děti
- svátost je jenom pro muže a ženu (svazky osob stejného pohlaví nejsou svátostné a přirozené)
- svátost je jenom pro pokřtěné
jsou však výjimky, když je jeden ze snoubenců nepokřtěný či jiného vyznání
- nerozlučitelnost (církve nerozvádí, ale může prohlásit manželství za neplatné z vážných důvodů)

- tuto svátost si udělují manželé navzájem — neuděluje ji kněz !
oddávajícím je zpravidla : kněz, může i jáhen (pochopitelně i biskup)
v nouzi může být oddávajícím laik pověřený biskupem

Kněžství :

tři stupně: jáhen - kněz – biskup

(farář – vikář- kaplan - arcibiskup – kardinál- to nejsou svátosti, ale jen úřady a služby)

svátost má nezrušitelný charakter

i kdyby kněz vystoupil z církve, nebo by mu bylo zakázané vykonávat kněžskou službu
(jako trest za nějaký zločin) knězem je stále a má například povinnost v nouzi posloužit
umírajícímu člověku (zpovědi), když není k dispozici řádně ustanovený kněz

s touto svátostí je spojen celibát — bezmanželský život - doporučení od Krista a zkušeností církve)

- západní praxe (římsko-katolíci) : jáhen může být ženatý, kněz a biskup v celibátu

- východní praxe (pravoslavní, řecko-katolíci) : jáhen a kněz mohou být ženatí, biskup svobodný
(vždy a všude je podmínkou, že manželství se uzavírá před přijetím svátosti, tedy na jáhna (na kněze)
je svěcený ženatý muž, pokud někdo přijme svěcení už se nemůže oženit)

Kdo kněžství uděluje : biskup

Jak se uděluje : vkládáním rukou a u kněžství a biskupství pomazáním křížem

Tato svátost je neopakovatelná, má svátostný charakter - zůstává knězem na věky

Svátost ve všech stupních (jáhen, kněz, biskup) jenom pro muže:

- vychází se z evangelia, z tradice a praxe církve

- ženy nejsou diskriminovány mají v církvi dost jiných a důležitých úkolů

(v naší době jsou případy, kdy ženy stojí v čele církevních univerzit)